

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 606
van **ELISABETH MEULEMAN**
datum: 6 juli 2017

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN ONDERWIJS

Zittenblijven - Maatregelen

Uit Vlaams onderzoek weten we dat zittenblijven niet zo effectief is als vaak verondersteld wordt. Ook de OESO beoordeelt, op macroniveau, zittenblijven niet als positief. Zo leidt zittenblijven doorgaans niet tot betere schoolse prestaties (tenzij in het bisjaar), wisselen zittenblijvers vaker van school en verlaten ze vaker voortijdig het secundair onderwijs zonder diploma.

1. Kan de minister een overzicht geven van het aantal zittenblijvers:
 - a) het aantal dubbelaars in het basisonderwijs en het secundair onderwijs (in absolute en relatieve cijfers), voor de afgelopen 5 schooljaren;
 - b) hoeveel 17-jarigen in het Vlaams onderwijs hebben minstens één jaar, twee jaar of drie jaar overgedaan - telkens voor de afgelopen 5 schooljaren?
2. Welke acties heeft de minister deze legislatuur ondernomen die tot doel hebben zittenblijven te reduceren?
3. In de meeste gevallen moeten dubbelaars alle vakken opnieuw doen, terwijl ze voor de meeste vakken wel geslaagd waren. Experts stellen daar ernstige vragen bij. De minister heeft al gepleit voor meer alternatieve programma's / flexibele leerwegen, op maat van de leerlingen.

Heeft de ministers cijfers die er op wijzen dat scholen dat ook effectief doen?
4. Overweegt de minister om bijkomende stappen te zetten zodat het secundair onderwijs meer modulair georganiseerd kan worden?
5. Hoe staat de minister tegenover het voorstel om te werken met trimestriële of semestriële modules?
6. Zijn er andere initiatieven die de minister heeft genomen om de negatieve gevolgen van zittenblijven op te vangen?

ANTWOORD

op vraag nr. 606 van 6 juli 2017

van **ELISABETH MEULEMAN**

1. Zie bijlage
2. Deze legislatuur is het **regelgevend kader met betrekking tot zittenblijven ongewijzigd** gebleven. In het basisonderwijs wordt zittenblijven als uitzondering gezien op het algemeen principe, namelijk dat er een leeromgeving wordt gecreëerd waarin leerlingen een ononderbroken leerproces kunnen doormaken, aangepast aan de voortgang in de ontwikkeling van de leerlingen. Van een school wordt verwacht dat ze de beslissing om een leerling te laten overzitten overlegt met het CLB en de beslissing schriftelijk motiveert en mondeling toelicht aan de ouders. Ook moet de school meegeven welke bijzondere aandachtspunten er voor deze leerling in het daaropvolgende schooljaar zijn. In het secundair onderwijs moeten delibererende klassenraden het uitreiken van een B- of C-attest verplicht schriftelijk motiveren.

In het kader van de modernisering van het secundair onderwijs, wordt benadrukt dat secundaire scholen en klassenraden zelf de instrumenten kunnen kiezen die ze gebruiken voor de evaluatie van leerlingen: gespreide evaluatie, dagelijks werk in combinatie met examens, peerevaluatie, portfolio ... Indien klassenraden van oordeel zijn dat ze op 30 juni nog niet over voldoende informatie beschikken om een gedegen beslissing te nemen, kunnen ze hun beslissing uitstellen tot er meer informatie via herexamen, vakantietaak, inhaalstage ... beschikbaar is. De school onderzoekt hoe ze de leerling hierbij nog kan ondersteunen. Verder beogen verschillende concrete maatregelen het tegengaan van zittenblijven:

- Het uitreiken van een C-attest na het 1ste leerjaar van de eerste graad is niet mogelijk;
- Zittenblijven met een B-attest krijgt een uitzonderlijk karakter;
- De introductie van het A-attest + verplichte remediëring.

Deze maatregelen worden momenteel naar regelgeving vertaald. Op 14 juli 2017 werd alvast het *Voorontwerp van decreet tot wijziging van de Codex Secundair Onderwijs van 17 december 2010, wat betreft de modernisering van de structuur en de organisatie van het secundair onderwijs* een eerste keer principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Ook de conceptnota '**Samen tegen Schooluitval**' van 26 juni 2015 bevat acties die tot doel hebben het zittenblijven tegen te gaan, meer bepaald door flexibele leerwegen te stimuleren. Belangrijk hierin is het onderzoek 'Flexibele leerwegen in het Vlaams Onderwijs', van de KULeuven en het HIVA (30/9/2016, promotor Bieke De Fraine). Het onderzoek bracht huidige praktijken met betrekking tot flexibele leerwegen in het basisonderwijs en het secundair onderwijs in kaart en onderzocht de succesfactoren en randvoorwaarden bij het implementeren van flexibele leerwegen. Het onderzoek is beschikbaar op <http://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/?nr=203>. Daarnaast is er een praktijkboek bij Lannoo gepubliceerd ter inspiratie voor het opzetten van flexibele leerwegen. Op 20 oktober 2016 vond hierover een studiedag plaats (<http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/flexibele-leerwegen-in-het-basis-en-secundair-onderwijs>).

Daarnaast bracht het onderzoek 'Identificatie en analyse van praktijken van gerichte inzet en ontwikkeling van competenties van leerkrachten in laatste jaren lager onderwijs' van de Universiteit Antwerpen (30/9/2016, promotor Elke Struyft), bestaande goede praktijkvoorbeelden in kaart rond klas- en vakoverschrijdende inzet van leraren in de laatste jaren van het lager onderwijs (<http://data-onderwijs.vlaanderen.be/onderwijsonderzoek/default.aspx?nr=781>).

In het kader van de aanpak van schooluitval is een website ontwikkeld waarop ook alle informatie in verband met differentiatie en flexibele leerwegen ter beschikking wordt gesteld van scholen: <http://onderwijs.vlaanderen.be/nl/nl/samen-tegen-schooluitval/schooluitval-voorkomen/onderwijs-op-maat-differentiatie>

3. In het voltijds gewoon secundair onderwijs kunnen scholen individuele leertrajecten organiseren. Vooral de **individuele leertrajecten op het vlak van evaluatie** (graadevaluatie i.p.v. leerjaarevaluatie) en doorstroom na tekorten (binnen een graad van het eerste naar het tweede leerjaar) bieden scholen alternatieven voor het zittenblijven. In de praktijk worden de individuele leertrajecten slechts in beperkte mate georganiseerd, maar er is een positieve evolutie merkbaar.

Evolutie van het aantal uitgestelde deliberaties uitgereikt op 30 juni van het schooljaar in de vorm van graadevaluatie of doorstroom na tekorten:

Uitgestelde deliberatie	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016
uitstel deliberatie in groep		26	49	48	277	366
uitstel deliberatie wegens tekorten	177	178	236	201	245	208

- 4-6. Er zijn geen plannen om het secundair onderwijs modulair te organiseren. Wel wordt – zowel in het basis- als het secundair onderwijs – verder ingezet op het stimuleren van flexibele leerwegen en differentiatie.

Samen met de pedagogische begeleidingsdiensten worden zowel in het basisonderwijs als in de eerste graad van het secundair onderwijs gerichte **projecten rond differentiatie** opgezet die vanaf het schooljaar 2017-2018 van start gaan. In deze gerichte projecten zal worden nagegaan welke organisatorische modellen er beter toe leiden dat leerlingen tijdig en gepast geremedieerd worden.

In uitvoering van de conceptnota 'Samen tegen Schooluitval' zijn met de pedagogische begeleidingsdiensten en de permanente ondersteuningscellen van de CLB's **afspraken** gemaakt om hun **ondersteunende rol** met betrekking tot spijbelen, zittenblijven en vroegtijdig schoolverlaten tijdens schooljaar 2017-2018 in kaart te brengen.

BIJLAGE

Zittenblijven en schoolse achterstand: evolutie 5 schooljaren